

VZDĚLÁVACÍ KURZ CVNS 2014
OBČANSKÁ SPOLEČNOST V MULTIDISCIPLINÁRNÍ PERSPEKTIVĚ
BRNO, 4. 4. – 5. 4. 2013, 11. 4. – 12. 4. 2014

ANOTACE SEMINÁŘŮ

SEMINÁŘ „PRÁVNÍ RÁMEC PRO NEZISKOVÝ SEKTOR A OBČANSKOU SPOLEČNOST“

Termín: Pátek 4. 4. 2014
Garant: doc. JUDr. Kateřina RONOVSKÁ, Ph.D.
Vyučující: Mgr. Jaroslav Benák, doc. JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D., doc. JUDr. Mgr. Martin Škop, Ph.D.,
Mgr. Vlastimil Vitoul

Právnícké osoby a jejich typologie

Blok nabídne účastníkům exkurz do světa právem stvořených fiktivních osob, které plní ve společnosti nejrůznější funkce. Účastníci se seznámí s procesem vzniku právníckých osob, jejich základními náležitostmi a rolí v systému práva. Zvláštní důraz bude kladen na formy právníckých osob relevantní pro neziskový sektor.

Neziskové organizace a právní pomoc nemajetným

Blok se zaměří na zapojení neziskových organizací do přípravy návrhu zákona o bezplatné právní pomoci a představí rovněž roli, kterou neziskové organizace měly podle tohoto návrhu hrát v systému poskytování bezplatné právní pomoci nemajetným.

Spolky po rekonstrukci občanského práva

Blok představí aktuální právní úpravu spolků obsaženou v novém občanském zákoníku. Zaměříme se zejména na organizace, které měly původně právní formu občanského sdružení a staly se spolky podle přechodných ustanovení nového občanského zákoníku. Vystoupení nezůstane u právních výkladů, ale představí i daňové a obecnější ekonomické souvislosti spojené s rekonstrukcí občanského práva.

Filantropické nástroje v novém občanském zákoníku

Blok poskytne přehled institutů nového občanského zákoníku, u nichž lze očekávat, že budou v praxi využívány pro filantropické cíle. Vedle nového nadačního práva tak budou představeny též svěřenský fond a přidružený fond.

Související právní předpisy:

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

SEMINÁŘ „TEORIE OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI, SOCIÁLNÍCH HNUTÍ A POLITICKÉ MOBILIZACE“

Termín: Sobota 5. 4. 2014
Garant: Mgr. et Mgr. Jiří Navrátil, Ph.D.
Vyučující: Mgr. Milan Hrubeš, DiS., Mgr. et Mgr. Jiří Navrátil, Ph.D.

Politická a sociální teorie občanské společnosti, sociálních hnutí a zájmových skupin – americká a evropská tradice

V tomto bloku budou představeny základní koncepty a teorie výzkumu a analýzy sociálních hnutí a zájmových skupin. Půjde především o strukturu politických příležitostí (McAdam, Tilly, Tarrow), zdroje a mobilizační struktury (McCarthy, Zald, Jenkins), rámování politických požadavků (Benford, Snow) a repertoár jednání (Tilly, Steinberg). Dále bude představena politická teorie tzv. nových sociálních hnutí v podání J. Habermase, A. Melucciho a dalších, která bude následně ilustrována empirickými příklady.

Kultura a sociální hnutí

V tomto bloku navážeme na předcházející výklad o evropské tradici studia sociálních hnutí. Společným pojítkem je vztah kultury a sociálních hnutí. Nejprve se zaměříme na skutečnosti, které umožnily oživit pozornost věnovanou vztahu kultury a sociálních hnutí (Geertz, Swindler), abychom si vzápětí představili, jakým způsobem je kultura ve vztahu se sociálními hnutími konceptualizována. Tím se dostaneme k důležité dichotomii, kde kultura stojí jako faktor ovlivňující sociální hnutí a sociální hnutí jako aktér vytvářející kulturu, resp. aktivně ji proměňující. Závěrečná část se bude věnovat důsledkům zmíněných teoretických poznatků pro kulturně orientovanou empirickou analýzu sociálních hnutí.

Empirický výzkum

Nejprve budou studenti seznámeni se základy analýzy protestních událostí jako jednoho z velmi rozšířených nástrojů analýzy politicky orientovaného segmentu občanské společnosti. Dále bude představena jedna z klasických technik získávání dat pro výzkum občanské společnosti a sociálních hnutí – dotazníkové šetření. Celá problematika bude průběžně ilustrována na konkrétních příkladech výzkumu sociálních hnutí v České republice a na probíhajícím srovnávacím výzkumu středo- a východoevropských občanských společností. Druhá část tohoto bloku se zaměří na analýzu rámování, která je důležitou součástí výzkumu sociálních hnutí a kolektivního jednání. V první řadě se studenti seznámí s teorií rámování (Snow, Benford a Gamson a další), aby získali základní přehled o důležitých pojmech i problémech a kritice teorie rámování. Dále se seznámí se specifickou teorií metafor a jejím vztahem s teorií rámování, resp. s tím, jak je možné využít analýzu metafor k výzkumu rámování.

SEMINÁŘ „OBČANSKÁ SPOLEČNOST V HISTORICKO-FILOZOFICKÝCH SOUVISLOSTECH“

Termín: Pátek 11. 4. 2014
Garant: Doc. Mgr. Lukáš FASORA, Ph.D.
Vyučující: Doc. Mgr. Lukáš Fasora, Ph.D., Mgr. Denisa Nečasová, Ph.D.

Metodologická výbava ke studiu občanské společnosti v moderních dějinách

Klíčové pojmy: stavovská a občanská společnost, spolek a jeho role v přechodu od stavovské k občanské společnosti, honorační a masová politika, totalitní a autoritářský režim, konzervatismus, liberalismus, socialismus z pohledu dějin 19. a 20. století.

Metody a interpretační přístupy: kolektivní biogram, typologická metoda, metoda sondy; teorie her, etnosymbolismus aj.; interpretace vývoje občanské společnosti v evropské komparaci.

Specifika českých zemí v 19. století s ohledem na národnostní situaci, hospodářský a sociální vývoj, vzájemné vazby české a německé společnosti, s ohledem na občanský sektor, role místních samospráv při rozvoji občanské společnosti, pohnutky, mechanismy a druhy občanské angažovanosti (charitativní, kulturní, vzdělávací spolky atd.), sekularizace a občanská společnost.

Proměny občanského sektoru ve 20. století

Přednáška plynule navazuje na předchozí nástin problematiky v 19. století a zaměřuje se primárně na období 1914–1989. Kvantitativní i kvalitativní proměny občanského sektoru budou představeny v souvislosti s politickými událostmi daného období, které na ně měly zásadní vliv. Hlavní trendy lze spatřovat v procesu centralizace jednotlivých organizací do větších celků, politizaci spolkového života, pokusech o obnovení kontinuity po jejich násilném přerušení, fenoménu demokratického centralismu, rozporu mezi ideologickými proklamacemi státu a oficiální sebereprezentací organizací ve srovnání s konkrétní činností (hl. normalizace) apod.

Ženské hnutí v letech 1948- 1989

Přednáška se zaměřuje na specifickou oblast občanské společnosti s relativně dlouhou tradicí - ženské hnutí, kterou interpretuje v kontextu politických a sociálních změn druhé poloviny 20. století v Československu. Sledován je zejména vliv únorového převratu a celkové politiky komunistické strany na danou sféru. Kromě charakteristiky hlavních organizací žen působících v daném období bude představen vztah KSČ k těmto subjektům a především proměna ideové/ideologické náplně samotného termínu „ženské hnutí“. Přednáška tematizuje rovněž snahy komunistického vedení o proměnu genderových rolí obyvatel a obyvatelek státu.

SEMINÁŘ „EKONOMICKÉ POJETÍ NEZISKOVÉHO SEKTORU A NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ“

Termín: Sobota 12. 4. 2014

Garant: Doc. Ing. Vladimír HYÁNEK, Ph.D.

Vyučující: Doc. Ing. Vladimír Hyánek, Ph.D., Ing. Zuzana Prouzová, Ph.D., Mgr. Simona Škarabelová, Ph.D.

Občanská společnost a neziskový sektor: co a proč dnes zkoumat?

Vztah veřejné politiky a neziskového sektoru. Hledání odpovědí na základní otázky výzkumu neziskového sektoru prostřednictvím analýzy jednotlivých etap ve výzkumu neziskového sektoru a občanské společnosti s ohledem na měnící se výzkumné akcenty.

Hlavní teoretické přístupy, terminologie a historie.

Současné nejvýznamnější výzkumné problémy: občanská společnost jako hlavní nositel sociálních inovací a společenských změn.

Satelitní účet neziskových institucí a další informační a ekonomické zdroje dat o neziskových organizacích

Interaktivní seminář se zaměří na informační a ekonomické zdroje dat využitelné nejenom pro ekonomické analýzy neziskového sektoru. Soustředí se zejména na dostupnost a kvalitu (1) statistických zdrojů dat (jež byla získána za účelem popisu určitého stavu v národním hospodářství) a (2) informačních zdrojů dat (sloužících k informování o jednotlivých subjektech) a nastíní i jejich limity. Převážná část semináře se bude zabývat národním účetnictvím a jeho nadstavbou, satelitním účtem neziskových institucí. Jedná se o makroekonomické statistické popisné modely popisující národní hospodářství jako živý organismus, v němž probíhají nejrozmanitější pohyby zboží a služeb, transakce rozdělování a přerozdělování důchodů a finanční transakce. Tyto nástroje mají schopnost kvantifikovat velikost a místo působení neziskových organizací a zobrazit tak jejich roli ve společnosti. Účastníci si také vyzkouší vyhledávání informací v Satelitním účtu neziskových institucí.

Finanční stabilita neziskových organizací a cesty k jejich samofinancování

Důsledkem ekonomické krize v posledních šesti letech a postupného poklesu příspěvků z veřejných rozpočtů (dotací, grantů, veřejných zakázek, apod.) je hledání nástrojů a mechanismů, které by zajistily finanční stabilitu neziskových organizací. Kromě představení stávajícího portfolia finančních zdrojů neziskových organizací v ČR a ve vybraných zahraničních zemích bude pozornost věnována hlavně fundraisingovým metodám souvisejícím s dárcovstvím. Bude představen koncept fundraisingu jako metody k získávání dárců a budování vztahů s nimi. Teorie budou podloženy výsledky mezinárodních srovnání dárcovství a filantropie. Dále bude pozornost věnována teoretickým a praktickým problémům souvisejícím se snahou o dosažení finanční stability a nezávislosti neziskových organizací. Bude definován rozdíl mezi samofinancováním a komerční činností neziskových organizací, a diskutována otázka, zda samofinancování je či není v rozporu s veřejnou prospěšností a posláním neziskových organizací. Na závěr bude kriticky diskutována forma kvazi-veřejné podpory – totiž daňová asignace.